Handläggare

Karolina Filipsson
Näringsliv och samhällsbyggnad

Regionala utvecklingsnämnden

Depåstrategi Västerbotten

RUN 453-2026

Sammanfattning

Depåstrategin visar att elektrifiering av kollektivtrafiken i Västerbotten i första hand är en fråga om att säkra depåkapacitet, elförsörjning och långsiktig rådighet över strategisk infrastruktur. Utan dessa förutsättningar riskerar elektrifieringen av kommande trafikavtal att försvåras eller fördyras.

De viktigaste slutsatserna är:
- Umeå är den högst prioriterade orten. Tre större regiontrafikavtal med trafikstart 2029 - 2030 omfattar cirka 65 bussar med god elektrifieringspotential. En långsiktigt säkerställd depålösning behöver finnas som förutsättning inför kommande upphandlingar.

- Skellefteå är den näst viktigaste orten. Kommunen har redan rådighet över depån Östra Navet, men ytterligare investeringar i elförsörjning, laddinfrastruktur och kapacitet kan krävas för fortsatt elektrifiering.

- Offentlig rådighet över strategiska depåer bedöms vara en viktig möjliggörare för elektrifiering, eftersom investeringarna i elinfrastruktur är omfattande och har långa ledtider.

- Beredskap och robusthet behöver byggas in från början. Depåer bör planeras med reservkraft, redundans i energiförsörjningen och helst flera depålägen för att minska sårbarheten vid störningar.

- Region Västerbotten och berörda kommuner behöver etablera en gemensam process för depåplanering, eftersom elektrifieringens framgång är beroende av samordning mellan kollektivtrafikens behov och kommunernas ansvar för mark och fysisk planering.

Sammantaget utgör depåstrategin ett avgörande underlag för att skapa de infrastrukturella och beredskapsmässiga förutsättningar som krävs för att elektrifiera kollektivtrafiken i Västerbotten under kommande decennium.

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till regionala utvecklingsnämnden

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att uppdra till förvaltningen att fortsätta arbetet med att möjliggöra en successiv elektrifiering av kollektivtrafiken i Västerbotten genom utveckling av

depåstruktur, energiförsörjning, laddinfrastruktur och nödvändig samverkan med berörda kommuner och aktörer.

Ärendebeskrivning

Depåstrategin är en nyckelrapport för att möjliggöra elektrifieringen av kollektivtrafiken i Västerbotten. Rapportens viktigaste slutsats är att elektrifiering inte främst är en fordonsfråga utan en infrastruktur- och systemfråga. För att regionen ska kunna ställa krav på eldrift i kommande trafikupphandlingar krävs långsiktigt säkrade depåer, tillräcklig elförsörjning och en tydlig ansvarsfördelning mellan Region Västerbotten och kommunerna.

Strategin visar att depåerna blir den centrala infrastrukturen i ett elektrifierat kollektivtrafiksystem eftersom laddning huvudsakligen sker på depå eller uppställningsplats. Elektrifieringen ställer därför helt nya krav på:
- Elnätsanslutning och kapacitet.
- Laddinfrastruktur.
- Mark för depåer med långsiktiga utvecklingsmöjligheter.
- Depåernas dimensionering och lokalisering.
- Samordning mellan trafikplanering och fysisk planering.

Särskilt i Umeå identifieras behovet av en långsiktigt säkerställd depålösning inför upphandlingarna 2029 - 2030 då cirka 65 regionbussar omfattas av avtal med stor elektrifieringspotential. Rapporten pekar ut Umeå som den mest kritiska platsen att lösa för att möjliggöra elektrifieringen.

Även Skellefteå lyfts fram som strategiskt viktigt. Trots att kommunen redan har rådighet över depån Östra Navet behöver elnätskapacitet, laddning och framtida utbyggnad analyseras för att möjliggöra ytterligare elektrifiering.

Rapporten ger beredskapsfrågorna en tydlig roll i framtidens depåplanering. Elektrifieringen innebär ett ökat beroende av elförsörjning, vilket ställer krav på:
- Reservkraft.
- Redundans i elförsörjningen.
- Möjlighet att använda alternativa drivmedel.
- Flera geografiskt spridda depåer i stället för en enda anläggning.
- Depåer som kan upprätthålla trafik även vid störningar eller längre elavbrott.

I depåstrategin rekommenderas att depåkapaciteten i Umeå och Skellefteå inte koncentreras till en enda anläggning. Två depåer eller en huvuddepå kompletterad med satellitdepå bedöms ge högre robusthet och lägre sårbarhet. Detta är särskilt viktigt i ett elektrifierat transportsystem där elförsörjningen blir en kritisk resurs.

Depåstrategin ska ses som en möjliggörande strategi för elektrifiering av kollektivtrafiken i Västerbotten. Rapporten tydliggör att framtida elektrifiering inte främst avgörs av tillgången på elbussar, utan av regionens förmåga att säkerställa depåer, elförsörjning och robust infrastruktur. Strategin pekar särskilt ut Umeå som den mest tidskritiska frågan fram till 2030 och Skellefteå som den näst viktigaste orten. Samtidigt integreras beredskapsperspektivet genom att betona redundans, energisäkerhet och flera depålägen. Rapporten utgör ett strategiskt underlag för både elektrifiering, försörjningsberedskap och långsiktig utveckling av kollektivtrafiken i länet.

Ekonomi, finansiering, bedömda resultat och konsekvenser

Depåstrategin pekar på att det fortsatta arbetet framåt behöver ske i samverkan med kommunerna. Kostnader och finansiering är frågor som kommer att adresseras i kommande processer. Den omställning som sker i samhället bort från fossila drivmedel påverkar kostnadsutvecklingen för kollektivtrafiken.

Jämställdhet, barnrätt, nationella minoriteter och hållbarhet

En successiv omställning av kollektivtrafiken bort från fossila drivmedel behöver ske. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv, men även utifrån ett kostnadsperspektiv då kostnaderna för att bedriva kollektivtrafik med fossila drivmedel kommer att öka, samt att kostnadsbilden för HVO är osäker samt att fordon med förbränningsmotor inte kommer att tillverkas på sikt.

Kommunikation

Ej aktuellt

Beredningsansvariga

Beredningsansvarig är myndighetschef vid regionala kollektivtrafikmyndigheten. Förankring med verksamhetschef Näringsliv och samhällsbyggnad. Arbetet inför och under framtagande av depåstrategi har skett med VD för Länstrafiken i Västerbotten samt kollektivtrafikchef vid Umeå kommun.

Beslutsunderlag

- Depåstrategi Västerbotten

Beslutet ska skickas till

Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Västerbotten